

Visnyk of Dniprop'etrovsk University.
Ser. World Economy and International Economic Relations
Visnyk Dnipropetrovs'kogo Universy'tetu.
Ser. Svitove Gospodarstvo i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'
Вестник Днепропетровского университета.
Сер. Мировое хозяйство и международные
экономические отношения
Visn. Dnipropetr. Univer. Ser. Svitove Gospodarstvo
i Mizhnarodni Ekonomichni Vidnosy'ny'. 2017, 9 (25), S. 80–89
doi 10.15421/181707

ISSN 2409-9228 (print)
www.dnu-wej.dp.ua

УДК 330.101.22
JEL: A13; B19; B20; F01

Article info
Received
28.02.2017
Received in
revised form
15.03.2017
Accepted
25.03.2017

A.O. Simakhova*

EVOLUTION OF APPROACHES TO INTERPRETING THE SOCIAL ECONOMY IN THE GLOBAL SENSE

A number of social issues accompanies the country's economic development in the conditions of globalization. So, the article is devoted to the study of various approaches to the essence of the category «social economy». The aim of the article is to analyze the genesis of scientific thoughts and to define the social economy in a global context. In the article, the beginning of the use of the term social economy in scientific circulation has been considered. It was XIX century, but the special recovery of the development of the theory of social economy came after World War II in such European countries as Germany, France, Spain.

With the aim to study the scientific and methodological foundations of the social economy in the context of globalization, its etymology, explanations, scope, historical phases of development, theoretical aspects and practical forms of use, consequences and prospects have been analyzed. In the article the differences in scientific approaches between the interpretation of the social economy by American and German scientific schools have been identified.

The study of the social economy has great theoretical and practical importance. In the categories and principles, laws and regularities of social economy the underlying processes of social development have been reflected.

The practical value of the article is to try to bring the consideration of the social economy to the global level. Scientific novelty of the article is the author's understanding of the social economy in the global aspect as a global market environment in which the participation of global actors formed the foundations of the welfare of the population. The study determines that nowadays this global social economy covers only the high-developed countries, but in the future, it will also concern less developed countries as high living standards of population are one of the social goals for all world community.

The further research will be focused on assessing the social economy models in different countries and comparing them in global context.

Key words: social economy, global aspect, economic system, market economy, concept, theory.

A. O. Сімахова

ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ТРАКТУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ У ГЛОБАЛЬНОМУ РОЗУМІННІ

Досліджено різноманітні підходи до сутності поняття «соціальна економіка». Розглянуто започаткування використання у науковому обігу терміну соціальної економіки. Визначено розбіжності у наукових підходах до трактування соціальної економіки американською та німецькою науковими

* Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна;
E-mail: simakhova_a@fme.dnulive.dp.ua

школами. У статті наводиться авторське розуміння соціальної економіки у глобальному аспекті.

Ключові слова: соціальна економіка, глобальний аспект, економічна система, ринкова економіка, концепція, теорія.

А. А. Симахова

ЭВОЛЮЦИЯ ПОДХОДОВ К ТРАКТОВКЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ В ГЛОБАЛЬНОМ ПОНИМАНИИ

Исследованы разнообразные подходы к сути понятия «социальная экономика». Рассмотрено начало использования в научном обороте термина социальной экономики. Определены расхождения в научных подходах относительно трактовки социальной экономики американской и немецкой научными школами. В статье приводится авторское понимание социальной экономики в глобальном аспекте.

Ключевые слова: социальная экономика, глобальный аспект, экономическая система, рыночная экономика, концепция, теория.

Постановка проблеми

Розвиток країн у умовах глобалізації супроводжується цілою низкою проблемних питань соціального спрямування. Безумовно, значна асиметрія доходів населення, дисбаланс реалізації індивідуальних можливостей людини, кризовий стан соціальної сфери негативно впливає на соціальний розвиток країн світової спільноти. За таких умов сучасне розуміння необхідності та прийнятих форм забезпечення соціальної складової розвитку національних економік є основним підґрунтям активного дослідження самої категорії «соціальна економіка».

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У цілому, названа проблематика є складовою досліджень багатьох вчених упродовж останніх двох століть. Серед основних сучасних зарубіжних та вітчизняних вчених, які досліджували сутність соціальної економіки у різних економічних системах можна виокремити Гришкіна В. О., Дєєву Н. М., Длугопольського О. В., Вітте Л., Каховську О. В., Матвеєва М. М., Ніколаєва Є., Рестакіса Д., Тимошенко Л. М., Чепуренко О. Ю., Ясаї Е. та ін.

Визначення не вирішених раніше частин загальної проблеми

Не зважаючи на значні здобутки вищезазначених науковців у трактування змісту соціальної економіки у різних країнах світу, наразі не достатньо окреслено глобальний розріз теоретичного розуміння соціальної економіки.

Формулювання мети

Мета статті – дослідження генезису наукової думки та визначення сутності соціальної економіки у глобальному аспекті.

Виклад основного матеріалу

Фундаментальні основи теорії соціальної економіки було закладено ще у першій половині XIX ст., коли у таких європейських країнах як Німеччина, Франція, Австрія почали посилюватися соціальні функції держави.

Вважається, що термін «соціальна економіка» з'явився в економічній науковій літературі вперше у 1830 році. Саме цього року французький ліберальний економіст Шарль (Чарльз) Дюнуайє опублікував Новий трактат соціальної економіки, де виступав за моральний підхід до економіки (Dunoyer, 1830). Проте, подальшого розповсюдження та розвитку дослідження теорії соціальної економіки у XIX ст. не набуло.

Особливого поживлення розвиток теорії соціальної економіки набув після Другої світової війни, коли в програмних документах багатьох політичних партій, а також конституціях ФРН (1949 р.), Франції (1958 р.), Іспанії (1978 р.) почали активно використовувати поняття «соціальна держава». Так, концепція соціальної економіки була розроблена такими німецькими вченими, як А. Мюллер-Армак, О. Рюстов, В. Рьопке, Л. Ерхард та В. Ойкен.

У 1946 р. німецький вчений А. Мюллер-Армак у своїй роботі «Регулювання економіки та ринкове господарство» увів поняття «соціальне ринкове господарство» (Müller-Armack, 1946). Вчений наголошував на тому, що планове господарство у порівнянні з соціальною ринковою економікою є неефективним, оскільки не забезпечує соціальну справедливість в економічній системі, що призводить до скорочення економічної свободи окремо взятої людини, суспільства та порушує ринковий механізм функціонування економіки. Лише в соціальній ринковій економіці науковець бачив забезпеченість економічної свободи по відношенню до держави, підприємців й найманих працівників. На думку німецького вченого, тільки соціальна економіка, в основі якої лежить принцип соціальної справедливості, в змозі гарантувати здійснення найкращих можливостей для всебічного економічного зростання.

Альфред Мюллер-Армак основоположне значення надавав соціальному аспекту та обґрунтовував ключову мету соціального ринкового господарства, а саме: «... на основі конкурентної ринкової системи пов'язати вільну ініціативу з соціальним прогресом, який забезпечуватиметься результатами ринково-господарської діяльності» (Müller-Armack, 1966). Беззаперечно, в тлумаченні вченого простежується поєднання соціальної економіки з ринковим механізмом господарювання.

На думку іншого німецького економіста О. Рюстова, успішне функціонування ринкового механізму повинно бути обумовлено наявністю субсидіарної соціальної відповідальності всередині громадської структури, при чому сама конкуренція вимагає деяких обмежень з метою забезпечення етичних та соціальних зав'язків. Для функціонування соціальної економіки необхідним О. Рюстов вважає не тільки встановлення певних правил і дотримання законів ринку, а й невід'ємне дотримання моральних норм, властивим людському суспільству. Все це сприймається вченим як певний взаємозв'язок індивідуума та соціальної свободи, що сприяє розвитку кожної людини (Cherurenko et al, 2001).

Німецький вчений, досліджуючи соціальну економіку, показував певні передумови, за допомогою яких відкривається можливість для її реалізації. По-перше, це наявність вільної держави, що володіє повноваженнями в тому обсязі, в якому це визначається за згодою всіх громадян. При цьому суспільство повинно мати беззастережне право співучасті в державному управлінні та соціальній відповідальності. Встановлюваний державними структурами порядок в економіці і суспільстві гарантує свободу індивіда і мож-

ливий лише в умовах ринкової господарської системи. Державі, в свою чергу, замість нестримного перерозподілу, слід зосередитися на захисті ринкових принципів господарювання, насамперед, конкуренції. По-друге, необхідна реалізація демократичних норм у політичній сфері, дотримання прав окремої особистості, сімей, громадських об'єднань. В даному випадку державі належить докладати зусилля для вирішення завдань, результати яких сприяли б максимальній єдності суспільства.

Інший німецький дослідник проблематики соціальної економіки В. Рьопке вважав, що важливою виступає взаємодія «моралі та інститутів», що забезпечить вільний обмін, ціноутворення, конкуренцію та підприємництво та одночасно створить базис і для інших, більш високих цінностей в суспільстві. Вчений наголошував на необхідності існування вільної людини, суспільства. Такий гуманістичний підхід до соціальної економіки В. Рьопке відрізняється від наведених раніше поглядів німецьких вчених. Проте, В. Рьопке також розглядав соціальну економіку й з точки зору ринкових основ господарювання. Так, у своїй книзі «По ту сторону попиту і пропозиції» В. Рьопке зазначає, що «...ринкова економіка – це ще не остаточне досягнення, ... вона повинна стати доробком для більш високого загального порядку, який буде визначатися не пропозицією і попитом, і не вільними цінами і конкуренцією» (Röpke, 1979). Вона визначатиметься стандартами та основами соціальної економіки.

На практиці основні постулати соціальної економіки втілював у життя Л. Ерхард на теренах післявоєнної Німеччини, починаючи з 1945 р. У своїй книзі «Добробут для всіх» відомий економіст наголошує на тому, що поняття «соціальне ринкове господарство» знайшло загальне визнання не тільки у Німеччині, але й інших європейських країнах (Erhard, 2001). На переконання автора, соціальна економіка є тільки в тому випадку, якщо вона забезпечує економічний прогрес, підвищення продуктивності та збільшення випуску продукції на користь споживача. Причому, найкращим засобом для досягнення цієї мети в межах ринкової економіки завжди була і залишається конкуренція; вона є головним базисом соціальної економіки.

Загрозою в цьому напрямку, на погляд Л. Ерхарда, виступають картелі, які є об'єднаннями різних підприємств, що породжує певного роду монополію та перешкоджає вільній конкуренції. Автор є дійсним противником картелів, оскільки соціальна економіка може бути гарантована лише в тому випадку, якщо завдяки вільному змаганняю кращі досягнення отримують перевагу перед менш задовільними. На цій базі можна досягнути найбільш сприятливе забезпечення потреб населення з точки зору якості продукції та її рівня ціни (Erhard, 2001). Водночас цей принцип забезпечує те, що підприємства з кращою соціально значимою продукцією отримують більший прибуток, що забезпечить йому гідне місце на ринку та нові можливості для зростання.

Важливим у дослідженні Л. Ерхарда є його акцентуалізація на тому, що соціальна економіка не може ефективно існувати, якщо

відсутня готовність громадян нести відповідальність за власну долю, економічний добробут та брати участь у вільній конкуренції заради підвищення продуктивності.

На нашу думку, це вкрай важливо, оскільки соціальна економіка у жодному разі не зводиться до забезпечення соціальних виплат та стандартів, адже в такому разі у людини не буде стимулів для реалізації власних потенцій. Соціальна економіка пов'язана із особистою економічною свободою та відповідальністю. В такому випадку соціальна економіка є ефективною, коли максимально проявляється приватна ініціатива та турбота кожної людини про саму себе та свою родину. Навпаки, коли всі зусилля соціальної політики спрямовані на те, щоб кожну людину вже з моменту народження оберігати від усіх негараздів, тоді людина не зможе проявити свої здібності, таланти, ініціативу для розбудови соціальної економіки.

Взагалі, чим розвиненішою є економіка країни, тим менше треба, з одного боку, соціального втручання держави та допомоги населенню, з іншого – соціальна економіка саме й будується на розвинутій ринковій економіці. Ефективну соціальну політику неможливо проводити без сильної економічної бази, й навпаки. Отже, вбачаємо тісний взаємозв'язок соціальної економіки з ринковим механізмом та господарською діяльністю.

Завдяки проведеним соціально ринковим реформам, запропонованим Л. Ерхардом, ФРН до 60-х рр. знову стала світовим економічним лідером, що підтвердило ефективність та дієвість соціальної економіки.

Вчений Вальтер Ойкен у своїх дослідженнях теж значну увагу приділив розгляду питання соціальної економіки. Безумовно, науковець віддавав перевагу вільному соціально орієнтованому ринковому господарству.

Соціально-економічна політика, на думку Ойкена, може бути представлена політикою порядку і політикою регулювання. Політика порядку включає створення і вдосконалення реальних порядків, в умовах існування яких здійснюється діяльність економічних суб'єктів. Втручання держави в цю сферу не просто допускається, але і підтримується, оскільки основною його функцією бачиться нейтралізація коливань економічної кон'юнктури та обмеження влади монополій. Натомість, політика регулювання – це політика впливу на процес господарського розвитку, де будь-яке втручання держави в економічний процес неприпустимо, а основне значення надається правовому і соціальному порядку.

Роблячи певний підсумок, слід зауважити, що спочатку «соціально ринковим господарством» почали називати економіку Німеччини. Це призвело до того, що всі процеси німецької економіки називали соціально орієнтованими, якщо навіть вони й не мали нічого спільного з соціальною економікою. Це була певна підміна понять. Проте, поступово сам термін «соціальної економіки» почав обростати новими характеристиками, почав використовуватися вченими у більш широких значеннях.

Варто зазначити, що не треба плутати соціальну економіку із соціалістичною. Не будемо вдаватись до детального аналізу категорії «соціалістична економіка», але зазначимо, що її основні риси – це суспільна власність, повна зайнятість, максимальна соціальна рівність, планова економіка, соціальна захищеність та справедливість. Натомість, соціальна економіка ґрунтується на ринкових засадах, вона є частиною ринкової економіки. Соціальна економіка поєднує приватну та державну власність, залучає приватний сектор до виробництва суспільно значимих благ, забезпечує розвиток соціальної сфери, соціалізацію економіки й соціальну відповідальність бізнесу, а також справедливість.

Розвиток соціальної економіки у різних країнах світу спирається на використання розгалуженого інструментарію, який доводить свою дієвість, як для економічно розвинутих країн, так й для країн з транзитивною економікою. Так, практичними інструментами реалізації соціальної економіки виступають:

- політика доходів (пропорційне оподаткування, регулювання мінімальної заробітної плати/пенсії та прожиткового мінімуму, розміри соціальних платежів та допомоги, соціальне страхування, розвиток системи соціальних гарантій тощо);
- адресна фінансова допомога соціальній сфері або соціальним галузям національної економіки (фінансування освіти, медицини, культури, охорони навколишнього середовища тощо, субсидування сфери виробництва суспільних благ);
- політика зайнятості (стимулювання створення нових робочих місць, забезпечення працевлаштування випускників, розвиток системи підвищення кваліфікації та безперервного навчання спеціалістів, сприяння ефективному функціонуванню Фонду зайнятості, удосконалення трудового законодавства з метою активізації профспілок, вирішення трудових суперечок, розвитку системи колективних договорів).

На сучасному етапі вчені-економісти різних країн світу докладають зусиль для порозуміння сутності соціальної економіки. Так, казахстанський науковець Матвеев М. М. визначає соціальну економіку як систему господарювання, що забезпечує досягнення соціально орієнтованого економічного зростання при одночасному економічно орієнтованому соціальному розвитку (Matveev, 2001). У даному визначенні показана важлива роль соціального розвитку для досягнення цілей соціальної економіки.

Вчений Е. Ясаї наголошує, що соціальна ринкова економіка «в певній мірі запозичує у капіталізму ... прагнення до отримання прибутку в умовах приватної власності, але одночасно прагне вжити прибуток на досягнення благородних цілей, таких, як солідарність, соціальна справедливість і рівність .... Тим самим гарантується ефективне виробництво соціального продукту на вільному ринку» (Jasai, 1996). При цьому, на думку науковця, практична реалізація викладених ним положень має негативні наслідки, оскільки

захист слабких та безініціативних галузей промисловості в умовах глобальної конкуренції призводить до поступового руйнування гармонійної структури національного господарства, зростання витрат виробництва, зменшення робочих місць, за такої ситуації відсутні й стимули до їх створення та підвищення заробітної плати. Отже, немає основи й для добробуту населення. В результаті формується високовитратна економіка, яка не здатна перспективно розвиватися.

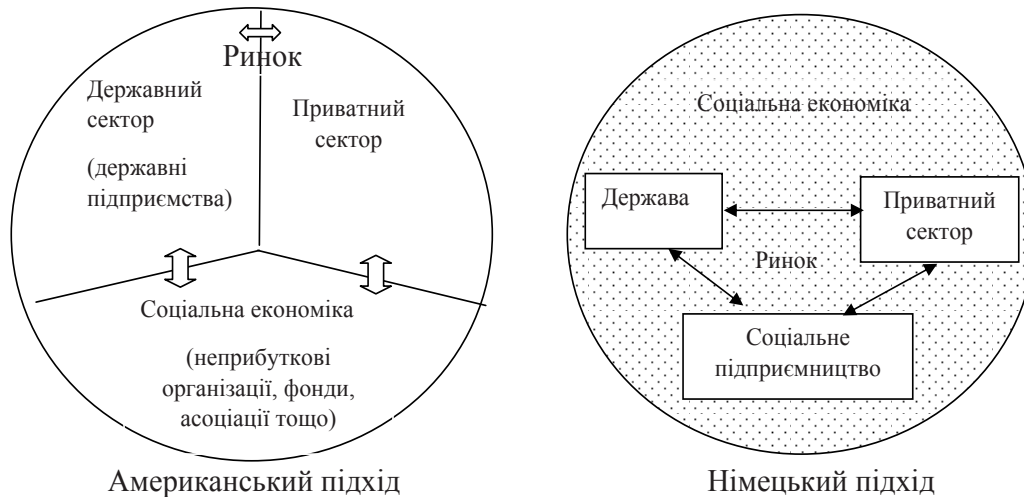
Український науковець В.О. Гришкін інтерпретує соціальну економіку, як таку, що реально враховує у «своїх суспільних конструкціях» та спрямовує на задоволення «різноманітних людських потреб такі фундаментальні категорії, як праця і власність, влада і свобода, внесок і винагорода, дохід і допомога» (Gryshkin, 2005). За такого порозуміння вбачається соціальна зорієнтованість суспільства для максимального задоволення потреб населення. Більш того, ми виходимо з того, що соціальна економіка повинна орієнтуватися на середній клас, як драйвер економічного зростання, з підтримкою найуразливіших верств населення.

На сучасному етапі на теренах Європейського Союзу активно використовують категорію «соціальна економіка» у такому розумінні, як засновану на принципах солідарності та колективної участі..., таку, що продукує високоякісні робочі місця і кращу якість життя, пропонує нові форми підприємництва, роботи та відповідального споживання, відіграє важливу роль в регіональному та місцевому рівнях розвитку та соціальної згуртованості, є соціально відповідальною, є фактором економічної демократії... (EU, 2016). Названі характеристики та основні орієнтири соціальної економіки свідчать про її спрямованість до забезпечення загальноєвропейських цінностей демократії, стабільності, плюралізму ринків.

Крім цього, соціальна економіка є однією з основних стратегічних цілей та пріоритетів на європейському просторі, оскільки сприяє не лише забезпеченню демократії, але й забезпеченню сталого розвитку, ефективного управління, повної зайнятості, боротьбі із бідністю, соціальної згуртованості та всебічному розвитку.

Представники Єврокомісії розрізняють поняття «соціальна економіка» та «соціальна ринкова економіка». Під соціальною економікою розуміють певну частину економіки, сукупність організацій (кооперативи, муніципалітети, асоціації та фонди), що переслідують, насамперед, соціальні цілі. В такому розумінні, соціальна економіка протиставляється приватному та державному сектору, які за даним визначенням не входять до неї. Насамперед, ототожнюється категорія «соціальна економіка» поняттю «соціальне підприємство», як сектора некомерційної діяльності, покликаному забезпечувати соціальні задачі. Так, канадська та американська наукова думка визначає соціальну економіку як підприємство, структура діяльності якого регулюється автономним демократичним врядуванням, основною метою є обслуговування членів або громади, а не накопичування прибутку, людина є пріоритетом у порівнянні з капіталом та його перерозподілом (Ninacs, 2002).

На сьогоднішній день це виступає певною мірою розбіжністю у порозумінні соціальної економіки як соціального підприємництва в американській та канадській науковій школі (Restakis, 2007) та соціальної економіки як спрямованості ринкових перетворень у німецькій та вітчизняній науці (див. рис. 1).

Рис. 1. Розбіжність трактування категорії «соціальна економіка» представниками американської та німецької наукової школи

Джерело: авторська розробка.

Натомість, категорія «соціальна ринкова економіка» представниками Єврокомісії використовується стосовно політико-економічної моделі, створеної після Другої світової війни, в якій узгоджується принцип ринкової свободи із принципом соціального забезпечення (EU, 2013).

На нашу думку, друга дефініція підкреслює риси демократичної економічної системи, яка ґрунтується на розвитку ринкової конкуренції та соціальної відповідальності, це немовби середній шлях між політикою невтручання держави до ринкових відносин та активними державними діями по втручання в економічні процеси для забезпечення соціальної ефективності. Схожі погляди на соціальну економіку мають й вітчизняні науковці, проте з актуалізацією на таких її рисах, як забезпечення високого рівня життя та добробуту всього населення (Dluhopolskyi, 2015), а також позитивної соціальної динаміки» (Simakhova, 2014).

Згідно з інформацією, зазначеною на рис. 1., можна говорити про те, що для американської та канадської наукових шкіл соціальна економіка виступає як окремий сектор національної економіки, який співпрацює з державним та приватним секторами. За порозумінням німецької та української наукових шкіл, соціальна економіка й є в той же час самою ринковою економікою, в яку входять і державний, і приватний сектор, і соціальне підприємництво. Такий підхід, на нашу думку, відповідає вимогам сучасного глобалізова-

ного світу та спирається на розвиток ринкових засад у національних економіках.

Характерною особливістю соціальної економіки є те, що її соціально-економічна система визначається різноманіттям існуючих форм власності, свободою економічної діяльності, конкуренцією, але при цьому вона обмежена сильною державною соціальною політикою, в основі якої можна назвати: принцип забезпечення високого рівня життя населення; гарантії соціального захисту, засновані на високому рівні розвитку національної економіки. Ця особливість відповідає тій обставині, що функціонування соціальної економіки здійснюється в конкурентних ринкових умовах, як у розвинутих країнах світу, так і в країнах з транзитивною економікою.

На глобальному рівні одним із завдань соціальної економіки стає вирішення проблеми бідності. Так, учений Д. Рестакіс вбачає соціальну економіку як засіб усунення диспропорції у доходах населення шляхом розміщення соціальних та гуманітарних проблем в центрі економіки (Restakis, 2007).

Дослідження сутності соціальної економіки важливо, оскільки вона торкається інтересів багатьох учасників: споживачів, підприємців, бізнесменів тощо. Знання тенденцій функціонування соціальної економіки дає можливість ефективніше планувати доходи і витрати, реалізовувати соціальну політику. Вивчення соціальної економіки має велике теоретичне та практичне значення. У категоріях і принципах, законах і закономірностях соціальної економіки відображені глибинні процеси всього суспільного розвитку.

На наш погляд, у сучасному розумінні, для українського суспільства найбільшого значення набуває досягнення основної мети соціальної економіки – забезпечення добробуту населення в умовах глобальних трансформаційних змін (Simakhova, 2016).

**Висновки
і перспективи
подальших
досліджень**

Роблячи підсумок, можна стверджувати, що соціальна економіка – це ринкове господарство, спрямоване на забезпечення високого рівня життя населення шляхом надання рівних можливостей для реалізації власного потенціалу громадян з гарантованою підтримкою найуразливіших верств населення. Окреслене стосується макрорівня: якщо говорити про глобальний рівень, то безумовно глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі, призводять до поступового виникнення глобальної соціальної економіки як простору, де на високому рівні забезпечуються економічні права населення. Беззаперечно, така глобальна соціальна економіка на сьогодні поки що охоплює високорозвинуті країни світу, але й у перспективі до високих стандартів життя прагнуть усі без винятку країни. З наших позицій, на глобальному рівні категорія «соціальна економіка» має трактуватися як глобальне ринкове середовище, в якому за участі глобальних акторів формуються підвалини забезпечення добробуту населення.

У перспективі подальші дослідження будуть присвячені оцінці моделей соціальної економіки у різних країнах світу та їх порівнянню у глобальному контексті.

Бібліографічні посилання

- Chepurenko, A. J. (2001). Social'noe rynochnoe hozjajstvo v Germanii: Istoki, koncepcija, praktika [Social market economy in Germany: Origins, concept, practice]. RO-OSSPEN, Moscow (in Russian).
- Dluhopolskyi, O.V. (2015). Derzhavno-privatne partnerstvo v konteksti reformi social'noi politiki [Public-private partnership in the context of social policy reform]. KAS Policy Paper. 25, 41–46 (in Ukrainian).
- Dunoyer, C. (1830). Nouveau traité d'économie sociale, ou Simple exposition des causes sous l'influence desquelles les hommes parviennent à user de leurs forces avec le plus de liberté, c'est-à-dire avec le plus de facilité et de puissance. Tome 1. Libraires-Éditeurs, Paris (in Français).
- Erhard, L. (2001). Blagosostojanie dlja vseh [Welfare for all]. [online] Available at: <http://orel.rsl.ru/nettext/foreign/erhapd/erhsod.htm> (in Russian).
- EU, 2013. Social economy and social entrepreneurship. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Gryshkin, V. O. (2005). Socializacija ekonomiki Ukraini: teorija, metodologija, perspektivi [Socialization of economy of Ukraine: theory, methodology, prospects] Dnipropetrovsk, Porogy (in Ukrainian).
- Jasai, E. (1996). Social'noe rynochnoe hozjajstvo: socializm v inoj forme? [Social Market Economy: Socialism in a Different Form?]. Politjekonom. 1, 16–18 (in Russian).
- Matveev, M. M. (2011). Neobhodimost' socializacii rynochnoj jekonomiki [The need to socialize a market economy]. Jekonomika, predprinimatel'stvo i pravo. 7, 3–10 (in Russian).
- Müller-Armack, A. (1966). Wirtschaftsordnung und Wirtschaftspolitik. Studien und Konzepte zur Sozialen Marktwirtschaft und zur Europäischen Integration. Freiburg (in German).
- Müller-Armack, A. (1946). Wirtschaftslenkung und Marktwirtschaft. Hamburg (in German).
- Ninacs, W. A. (2002). Review of the Theory and Practice of Social Economy/ Économie Sociale in Canada. [ebook] Available at: http://www.srdc.org/uploads/social_economy.pdf
- Restakis, J. (2007). Defining the Social Economy: The BC Context. [online] Available at: http://www.msvu.ca/socialconomyatlantic/pdfs/DefiningSocial_Economy_Fnl-Jan1906.pdf
- Röpke, W. (1979). Jenseits von Angebot und Nachfrage. Haupt, Bern; Stuttgart (in German).
- Simakhova, A. (2014). Otsenka vliyaniya rezultatov transformatsionnykh izmeneniy v ekonomike Ukrainy na sotsialnuyu sferu [Evaluation of the effects of transformational changes in the economy of Ukraine in social sphere]. Problemy ekonomiki i menedzhmenta. 1, 73–75 (in Russian).
- Simakhova, A. (2016). Teoretichni osnovi funkcionuvannja social'noi ekonomiki [The theoretical basis of functioning social economy]. Reforming the economy in the context of international cooperation. Social economy, 2016. 1, 56–58 [online] Available at: <http://www.socialeconomy.eu.org> (in Ukrainian).